

STANDARDY OCHRONY DZIECI
w ZGROMADZENIU CÓREK MARYI WSPOMOŻYCIELKI
(SIOSTRY SALEZJANKI) DOM ZAKONNY
W CZĘSTOCHOWIE

Przyrzekłem Bogu, że do ostatniego tchnienia będę służył moim chłopcom”

św. Jan Bosko

Kontynuując dziedzictwo św. Jana Bosko – wielkiego Wychowawcy Młodzieży i Założyciela Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki – jako Wspólnota Wychowawcza Domu Zakonnego w Częstochowie należącego do Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Inspektoriatu Wrocławskiego podejmujemy działalność duszpasterską w trosce o integralny rozwój dzieci i młodzieży. Troszczymy się o to, by nasz dom był miejscem bezpiecznym dla odbiorców naszej misji.

Dom zakonny jest miejscem, w którym każdy powinien odnaleźć dla siebie miejsce i przestrzeń dla wzrostu – dlatego współpracujemy z rodzinami (wychowanków) oraz ze środowiskiem lokalnym. Metodą wychowawczą przekazaną nam przez św. Jana Bosko oraz św. Marię Dominikę Mazzarello jest system prewencyjny, charakteryzujący się życzliwą uwagą na każdego człowieka, rodziną i serdeczną atmosferą, spontanicznością oraz radością.

Metoda prewencyjna odwołuje się do wewnętrznych bogactw osoby, i wyraża się w postawie optymizmu, szacunku i dobroci, których źródło znajduje się w miłości Boga.¹ Sposobem realizacji systemu prewencyjnego jest salezjańska asystencja, która jest przyjacielską obecnością wśród dzieci i młodych. Nasze działania duszpasterskie mają na celu to, by młodzi czuli się akceptowani, rozumiani i wspierani przez dojrzałych wychowawców, którzy są ich towarzyszami na drodze wzrostu, a także w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Wierzymy, że troszcząc się o integralny rozwój powierzonych nam wychowanków, pomagamy im stawać się „dobrymi chrześcijanami i uczciwymi obywatelami”, a szanując ich granice wychowujemy ich do korzystania z przysługujących im praw i wypełniania powierzonych im obowiązków.

Jesteśmy przekonani, że opracowane wspólnie, akceptowane i realizowane przez wszystkich Standardy ochrony dzieci sprawią, że nasza troska o wychowanków będzie bardziej skuteczna.

W podejmowanych przez nas działaniach duszpasterskich respektujemy obowiązujące prawo państwowe i kanoniczne oraz przepisy wewnętrzne Zgromadzenia. Każda z osób mających kontakt z dziećmi i młodzieżą jest zobowiązana do uważności na jakiegokolwiek sygnały wskazujące na potrzebę pomocy i wsparcia. W przypadku podejrzeń lub ujawnienia okoliczności, które mogą wskazywać, że dziecku zagraża albo dzieje się krzywda, każdy z opiekunów ma obowiązek podjąć adekwatne do zaistniałej sytuacji działanie.

Nasze propozycje duszpasterskie uwzględniają działania formacyjne, wychowawcze, profilaktyczne i przeciwdziałanie wszelkim formom krzywdzenia, a także troskę o wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i duchowe dzieci/młodych doświadczonych przemocą.

---

¹ Por. Konstytucje i Regulaminy Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki, Rzym 2015

ROZDZIAŁ I

Objaśnienie terminów używanych w dokumencie

Ileokroć w dokumencie jest mowa bez bliższego określenia o:

Standardach - należy przez to rozumieć Standardy ochrony dzieci obowiązujące w Zgromadzeniu Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Dom zakonny w Częstochowie;

domu/domu zakonnym - należy przez to rozumieć Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Dom zakonny w Częstochowie;

siostrze – należy przez to rozumieć każdą Córkę Maryi Wspomożycielki;

personelu/pracowniku – należy przez to rozumieć każdą siostrę wspólnoty zakonnej, osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, wolontariusza, animatora lub inną osobę, która z racji pełnionej funkcji lub zadań ma kontakt z dziećmi;

dyrektorce - należy przez to rozumieć dyrektorkę domu zakonnego, to jest Przełożoną lokalną nominowaną przez Inspektorkę Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki (Sióstr Salezjanek) Inspektorii Wrocławskiej;

KRK — należy przez to rozumieć Krajowy Rejestr Karny;

RSPTS — należy przez to rozumieć Rejestr Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym;

Instytucji/organizacji - należy przez to rozumieć każdą instytucję świadczącą usługi dzieciom lub działającą na rzecz dzieci za zgodą dyrektorki i/lub na terenie domu zakonnego;

Inspektorii - należy przez to rozumieć Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Inspektorię Wrocławską.

dziecku/maloletnim - należy przez to rozumieć każdą osobę, która nie ukończyła 18. roku życia;

wychowanku - należy przez to rozumieć każde dziecko uczestniczące w systematycznych lub jednorazowych działaniach duszpasterskich realizowanych przez dom zakonny (w tym: grupy formacyjne, spotkania weekendowe, rekolekcje, dni skupienia, kolonie, półkolonie);

rodzicu/opiekunie dziecka - należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego dziecka: rodzica² albo opiekuna³; rodzica zastępczego⁴; opiekuna tymczasowego (czyli osobę upoważnioną do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych)⁵;

zgodzie opiekuna dziecka - należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka, rodziców zastępczych, opiekuna, opiekuna tymczasowego, z zastrzeżeniem, że dotyczy to tylko sytuacji, gdy rodzice są zgodni. W przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny (orzeczenie sądu opiekuńczego zastępuje zgodę rodziców);

² W rozumieniu art. 98 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

³ W rozumieniu art. 155 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

⁴ W rozumieniu Art. 112¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

⁵ W rozumieniu art. 25 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

zgoda dziecka - podmiotowy stosunek do dziecka oznacza, że podejmując decyzje dotyczące dziecka, należy poinformować je o tym, wysłuchać jego opinii oraz o ile to możliwe, bezpieczne, uwzględnić jego potrzeby, zawsze, nawet jeśli przepisy prawa bezpośrednio tego nie wymagają;

osobie odpowiedzialnej za Standardy ochrony dzieci - należy przez to rozumieć dyrektorkę lub wyznaczonego przez nią pracownika sprawującego nadzór nad prawidłowym stosowaniem Standardów ochrony dzieci w domu oraz ich aktualnością, odpowiedzialnego za przygotowywanie personelu, prowadzenie interwencji oraz składanie zawiadomień;

osobie odpowiedzialnej za ochronę dziecka - należy przez to rozumieć dyrektorkę lub wyznaczonego przez nią pracownika, odpowiedzialnego za przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniu dobra dziecka i udzielanie mu wsparcia;

danych osobowych dziecka - należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko oraz wizerunek;

krzywdzenie dziecka – każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój;

przemoc wobec dziecka – jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, w szczególności narażające je na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające jego godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jego zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy;

przemoc fizyczna wobec dziecka – każda forma fizycznego przymusu lub przemocy ze strony rodzica lub opiekuna, czyli osoby odpowiedzialnej za dziecko, która prowadzi do urazu fizycznego lub psychicznego albo wiąże się z ryzykiem takiego urazu;

przemoc psychiczna (emocjonalna) wobec dziecka – niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a rodzicem lub opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania;

przestępstwo na szkodę dziecka – na szkodę dzieci mogą być popełnione wszystkie przestępstwa, jakie mogą być popełnione przeciwko osobom dorosłym, a dodatkowo przestępstwa, które mogą być popełnione wyłącznie przeciwko dzieciom (np. wykorzystywanie seksualne z art. 200 Kodeksu karnego). Z uwagi na specyfikę obiektów turystycznych, w których łatwo można uzyskać możliwość odosobnienia, przestępstwami, do których najczęściej może dojść na ich terenie, będą przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w szczególności zgwałcenie (art. 197 k.k.), seksualne wykorzystanie niepełnoletniości i bezradności (art. 198 k.k.), seksualne wykorzystanie zależności lub krytycznego położenia (art. 199 k.k.), seksualne wykorzystanie osoby poniżej 15. roku życia (art. 200 k.k.), grooming (uwiedzenie dziecka za pomocą środków porozumiewania się na odległość – art. 200a k.k.);

cyberprzemoc – wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych komunikatorów, czatów, stron internetowych, mediów społecznościowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Może mieć formę wulgarnych wiadomości, obraźliwych komentarzy (hejt, trolling), rozpowszechniania zdjęć ukazujących dziecko w niekorzystnym świetle, zastraszania, śledzenia (*cyberstalking*), ujawniania tajemnic (*outing*) itp.;

wykorzystanie seksualne – wciąganie dziecka w sferę aktywności seksualnej, nieadekwatnej do jego etapu rozwojowego, w sferę działań, których ono nie rozumie i nie jest w stanie zaakceptować i które naruszają jednocześnie normy prawne i społeczne;

przemoc rówieśnicza – zjawisko polegające na agresywnym i celowym dręczeniu, nękanii czy prześladowaniu jednego lub kilku rówieśników w celu wywarcia na nich presji lub zadawania cierpienia. Może ona przybierać różne formy: fizyczna (uderzenia, pobicia, szarpanie, rzucanie przedmiotami); werbalna (wyzwiska, dogadywanie, ośmieszanie, oczernianie, grożenie); elektroniczna (wysyłanie złośliwych i obraźliwych wiadomości, publikowanie ubliżających wpisów w Internecie lub ośmieszających materiałów video; relacyjna (wykluczanie z grupy, ignorowanie, negatywne nastawianie innych); materialna (kradzieże i różne wymuszenia, niszczenie rzeczy osobistych); seksualna – fizyczna i werbalna (wulgarne określenia płci lub części ciała, niepożądany dotyk intymnych części ciała, seksualne aluzje i gesty, ściąganie komuś części ubrań, uporczywe przyglądanie się, robienie niechcianych zdjęć, obnażanie się, napastowanie i wymuszanie czynności seksualnych).

delegat biskupa/wyższego przełożonego ds. ochrony dzieci – osoba wyznaczona przez właściwego przełożonego w danej diecezji lub kongregacji zakonnej do przyjmowania zgłoszeń i dokonania wstępnego rozeznania w sprawie domniemanego wykorzystania seksualnego.

rejestr interwencji – dokumentacja zawierająca rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru dziecka uwzględniający informacje o zgłoszeniu ze wskazaniem osoby zgłaszającej, osoby podejrzewanej o krzywdzenie (opiekun, członek personelu, inne dziecko, inna osoba), rodzaju podjętej interwencji (zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, wnioski o wgląd w sytuację rodziny, wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”), daty interwencji oraz dokumenty wytworzone podczas interwencji (m.in. notatki służbowe, karty interwencji, kopie zawiadomień/wniosków wysyłanych do właściwych służb).

Rozdział II

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między dziećmi a personelem, w szczególności zachowania niedozwolone wobec dzieci

W domu zakonnym realizowane są jasne zasady zachowania się osób dorosłych wobec dzieci. Wszyscy pracownicy wierni dziedzictwu otrzymanemu od św. Marii Dominiki Mazzarello: „Tobie je powierzam” uznają, że bezpieczeństwo dziecka w relacjach z osobami dorosłymi jest priorytetem. Wskazane poniżej zasady obowiązują wszystkich: siostry, pracowników, współpracowników, animatorów, stażystów i wolontariuszy, członków organizacji, a także każdą dorosłą osobę mającą kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką domu, jeśli kontakt ten odbywa się za zgodą dyrektorki i na jego terenie.

Każdy pracownik jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci. Każdy pracownik zobowiązany jest działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.

1. Pracownicy są szczególnie uważni na sytuacje zagrożenia zdrowia i życia, na bieżąco monitorują samopoczucie dzieci, reagują na symptomy mogące świadczyć o pogorszeniu ich stanu zdrowia.

Organizowane działania duszpasterskie dostosowane są do potrzeb i możliwości poszczególnych dzieci i grupy, zapewniają uczestnikom integralny rozwój oraz wsparcie.

2. Pracownicy na bieżąco poszerzają swoją wiedzę i doskonałą umiejętności w zakresie pracy z dziećmi i rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.
  - 1) Praca duszpasterska prowadzona jest zespołowo, poddawana na bieżąco konsultacjom i weryfikacji.
  - 2) Pracownicy dbają o profesjonalne podejście, działają systemowo, współpracują z osobami, instytucjami ważnymi dla dziecka i rodziny w jego środowisku życiowym.
  - 3) Kontakt fizyczny pracownika domu z wychowankiem polegający na użyciu siły w celu normowania, stawiania mu granic dopuszczalny jest wyłącznie w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa własnego wychowanka bądź innych osób, zagrożenia zniszczenia mienia, wyłącznie w celu przerwania takich zachowań. O sytuacjach tych informowani są rodzice/opiekunowie dziecka.
  - 4) Pracownicy towarzyszą dzieciom w rozwiązywaniu sytuacji trudnych, wspierają je w poszukiwaniu rozwiązań, podejmują działania formacyjne i wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażania emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad opartych na szacunku i życzliwości.
  - 5) Praca wychowawcza oparta jest na jasno sformułowanych normach określających zasady zachowania, prawa i obowiązki wychowanków oraz konsekwencje związane z ich nieprzestrzeganiem.
  - 6) Pozytywne zachowania i postawy wychowanków są dostrzegane i wzmacniane. W sytuacji nieprzestrzegania norm dziecko jest informowane o konsekwencji zachowania i możliwych działaniach naprawczych. O sytuacjach takich na bieżąco informowani są rodzice/opiekunowie wychowanka.
  - 7) Bezpośrednie kontakty z wychowankami oparte są na poszanowaniu godności, intymności dziecka i obustronnym poszanowaniu granic osobistych. Pracownicy domu w codziennych kontaktach z dziećmi kierują się szacunkiem, akceptacją i życzliwością.
  - 8) Osoby dorosłe uwzględniają indywidualne potrzeby dziecka, zwracają się do niego językiem zrozumiałym i empatycznym.
  - 9) Wychowanek, co do zasady, nie powinien przebywać w pojedynkę z członkiem personelu domu. Jeżeli, z uwagi na jego dobro, zachodzi konieczność indywidualnej rozmowy z nim, nie powinno ono odbywać się w pomieszczeniu odizolowanym. W takiej sytuacji należy zachować transparentność, np. poinformować o spotkaniu inną osobę, zapewnić jej obecność w pobliżu, przeprowadzić rozmowę w pomieszczeniu o przeszklonych drzwiach, nie należy zamykać drzwi na klucz, itp.
  - 10) Personel domu dostosowuje wymagania wobec wychowanka do aktualnych możliwości dziecka i wspiera go w ich realizacji.
  - 11) W pracy wychowawczej z dziećmi i w działaniach mających na celu udzielanie wsparcia,

zapewnienie bezpieczeństwa należy uwzględnić sytuację dzieci z niepełnosprawnością oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W miarę możliwości dom stwarza warunki i formy wsparcia umożliwiające realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka, w tym warunki rozwijania jego możliwości i mocnych stron, wzmocnienia aktywności i uczestnictwa dziecka w życiu domu.

12) Ustalona, transparentna forma komunikacji elektronicznej między personelem a wychowankami jest każdorazowo podana do wiadomości rodziców i używana za zgodą rodziców.

3. Zachowania niedopuszczalne:

1) Członkowi personelu domu zakonnego nie wolno:

- a) spożywać alkoholu, wyrobów tytoniowych, innych używek bądź nielegalnych substancji, ani też oglądać treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę w obecności dzieci lub na terenie domu;
- b) udostępniać dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę lub umożliwiać im zapoznanie się z tymi treściami;
- c) proponować alkoholu, wyrobów tytoniowych, innych używek bądź nielegalnych substancji, leków, które nie są zalecane przez lekarza;
- d) utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla celów prywatnych;
- e) wchodzić w relacje zależności wobec dziecka lub rodzica bądź zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności, stwarzając ryzyko pojawienia się zarzutu nierównego traktowania dzieci bądź czerpania korzyści;
- f) utrzymywać niejawnych bądź ukrywanych kontaktów z dzieckiem oraz kontaktów opartych na udzielaniu gratyfikacji albo wynikających z przewagi fizycznej, stosunku władzy bądź zależności dziecka;
- g) składać dziecku propozycje, czynić komentarze niewłaściwych dla relacji personel – dziecko, dotykać w sposób uznany za nieprzyzwoity czy niestosowny albo w taki sposób odbierany przez dziecko;
- h) używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej, wykorzystywać wobec dziecka przewagę fizyczną (zastraszanie, przymuszanie, groźby), stosunku władzy bądź zależności dziecka;
- i) stosować jakiegokolwiek przemocy wobec dziecka, w tym polegającej na biciu, szturchnięciu, popychaniu i wszelkich innych naruszeniach nietykalności cielesnej dziecka;
- j) zawstydząć, upokarzać, lekceważyć, obrażać dziecka, krzyknąć na dziecko;
- k) w jakikolwiek sposób dyskryminować dziecko ze względu na płeć, wygląd, poziom

sprawności fizycznej bądź intelektualnej, stan zdrowia, status społeczny, etniczny, kulturowy, narodowość, religię i światopogląd, zainteresowania i inne;

- l) ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci, w tym: wizerunek dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej dziecka;
  - m) zapraszać dziecka do swojego miejsca zamieszkania, spotykać się z nim poza godzinami działalności domu.
  - n) angażować lub zachęcać dziecka do jakiegokolwiek działalności niezgodnej z prawem lub stwarzającej zagrożenie dla dziecka.
- 2) Pracownik musi być świadomy cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, a także własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania stron, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzysta. Jeśli profil pracownika jest publicznie dostępny, to również dzieci i ich rodzice/opiekunowie mają wgląd w cyfrową aktywność pracownika.
  - 3) Pracownik zobowiązany jest wyłączać lub wyciszać osobiste urządzenia elektroniczne w trakcie zajęć, z wyłączeniem sytuacji konieczności korzystania z nich w ramach realizacji zajęć.

4. Ochrona dziecka

W przypadku pracy z dzieckiem, które doświadczyło krzywdzenia, w tym krzywdzenia seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania, należy zachować ostrożność i dystans w celu jego ochrony. Zawsze należy tłumaczyć dziecku granice relacji.

W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze należy stworzyć dziecku możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla dziecka pierwsza i jedyna rozmowa (dziecko może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia).

Szczególnie ważne jest, by:

- 1) wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się dziecku wierzy;
- 2) zapewnić dziecko, że dobrze uczyniło, podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
- 3) wyjaśniać dziecku, że nie jest winne zaistniałej sytuacji;
- 4) jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać/powstrzymać;
- 5) należy odpowiednio poinformować dziecko, że tą sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo i że nie jest winne temu, co się stało.

5. Znajomość i zaakceptowanie zasad bezpiecznych relacji pomiędzy personelem domu a

wychowankami są potwierdzone podpisaniem oświadczenia przez wszystkich pracowników (**załącznik nr 3a**). Takie oświadczenie podpisać muszą również wszystkie osoby jednorazowo dopuszczane do działalności z dziećmi.

Rozdział III

Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

W celu zapewnienia bezpiecznego środowiska w domu siostra dyrektorka zwraca szczególną uwagę na proces doboru wszystkich pracowników i innych osób dopuszczanych do jakiegokolwiek działalności z dziećmi, w tym także animatorów i wolontariuszy. Stosuje przy tym obowiązujące przepisy prawa i weryfikuje kompetencje osób, które będą miały kontakt z dziećmi.

1. Założenia wstępne

- 1) W doborze personelu religia i wynikające z jej wyznawania świadectwo życia stanowi istotne, uzasadnione i usprawiedliwione wymaganie do podjęcia współpracy.
- 2) Każdy wychowawca i animator realizuje zadania formacyjne, dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze według zasad systemu wychowawczego św. Jana Bosko.
- 3) Szczególnym stylem pracy w domu salezjańskim jest asystencja, czyli przyjacielska obecność przy każdym dziecku i w grupie, dająca poczucie bezpieczeństwa i akceptacji, obdarzająca życzliwością, wspierająca świadectwem życia, mądrą radą i upomnieniem, a w trudnościach pomocą.
- 4) Istotnym warunkiem właściwego doboru kadry jest rozpoznanie motywacji, kwalifikacji i zdolności kandydatów do zatrudnienia lub do dopuszczenia do pracy z dziećmi.

2. Obowiązki pracodawców i innych organizatorów

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich przed zatrudnieniem lub dopuszczeniem osoby do jakiegokolwiek działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi dyrektorka domu zakonnego podejmuje następujące kroki:

- a. sprawdzenie, czy osoba nie figuruje w Rejestrze Sprawców Przepiępstw na Tle Seksualnym (w Rejestrze z dostępem ograniczonym oraz Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze);
- b. wymaganie przedstawienia informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- c. wymaganie wypełnienia oświadczenia zamieszczonego w **załączniku nr 4** oraz w przypadku, gdy osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie lub w ciągu ostatnich 20 lat

zamieszkiwała w innym kraju niż Polska wymaganie dołączenia do niego odpowiedniej informacji z rejestrów karnych tych państw;

- d. przechowywanie uzyskanych dokumentów (informacji z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, informacji z Krajowego Rejestru Karnego, oświadczenia znajdującego się w **załączniku nr 2** oraz informacji z rejestrów karnych innych państw) w formie wydrukowanej w dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności z dziećmi;
- e. w przypadku, gdy dom rozpoczyna współpracę z podmiotem zewnętrznym, którego pracownicy będą dopuszczeni do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez wychowanków, lub z opieką nad nimi, musi wprowadzić do umowy stosowne zobowiązania dotyczące:
  - a) potwierdzenia, że osoby zatrudnione przez ten podmiot zostały sprawdzone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym i Krajowym Rejestrze Karnym,
  - b) stosowania się do przepisów prawa powszechnego oraz standardów postępowania mających na celu ochronę dzieci przed krzywdzeniem,
  - c) poświadczenia, że osoby zatrudnione przez ten podmiot przeszły wymagane przepisami prawa szkolenia w zakresie standardów ochrony dzieci.

3. W procesie rekrutacji i wdrożenia nowych pracowników lub dopuszczania do jakiegokolwiek działalności z dziećmi dyrektorka domu podejmuje również dodatkowe działania, które przyczyniają się do większej ochrony dzieci:

- 1) poruszenie tematu tworzenia bezpiecznego środowiska w domu;
- 2) przedstawienie standardów ochrony dzieci obowiązujących w domu i przyjęcie pisemnego potwierdzenia, że osoba się z nimi zapoznała (**załącznik nr 3a**);
- 3) w przypadku osób jednorazowo dopuszczanych do działalności z dziećmi (np. w ramach prowadzenia warsztatów, prezentacji itp.): przedstawienie najważniejszych elementów *Standardów ochrony dzieci* obowiązujących w domu i przyjęcie pisemnego potwierdzenia, że osoba zapoznała się z zasadami zapewniającymi bezpieczne relacje między dziećmi a personelem (rozdział II) oraz że nie była karana za przestępstwa na szkodę małoletniego (**załącznik 3A**).

Rozdział IV

Zasady przyjmowania gości

1. Grupa zorganizowana (której udostępniamy pomieszczenia lub gdy sami jesteśmy organizatorem)

- 1) W przypadku grupy zorganizowanej opiekę nad dziećmi przebywającymi w obiekcie sprawuje organizator pobytu oraz wyznaczeni przez niego opiekunowie.
- 2) W przypadku grup koedukacyjnych należy zadbać o oddzielne zakwaterowanie chłopców i dziewcząt. Zaleca się, aby opieka sprawowana była przez osoby tej samej płci.
- 3) Każde dziecko powinno mieć możliwość wykonywania czynności o charakterze intymnym w przystosowanych warunkach, chroniących jego intymność. Gdy z jakiegoś powodu dziecko/osoba bezbronna będzie wymagać wsparcia przy takiej czynności (np. po kontuzji w trakcie zabawy itp.), w pierwszej chwili pomaga opiekun grupy, a w dłuższej perspektywie, w zależności od potrzeby, opiekun lub osoba przygotowana do takiej posługi, najlepiej tej samej płci. Organizator winien z troszczyć się o to, by rodzic/opiekun prawny dowiedział się o tym fakcie w jak najszybciej.
- 4) Opiekunowie nie powinni nocować w tym samym pomieszczeniu co dzieci.
- 5) Podczas pobytu w domu zakonnym organizator winien przedstawić oświadczenia rodziców/opiekunów. Rodzice lub opiekunowie prawni mają prawo do kontaktu ze swoim dzieckiem oraz z jego opiekunem (w przypadku organizacji).

2. Goście indywidualni

1) Identyfikacja dzieci

Dyrektorka domu podejmuje wszelkie możliwe kroki zmierzające do przeprowadzenia identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą, z którą znajduje się w obiekcie. Aby dokonać identyfikacji dziecka i jego relacji w stosunku do osoby, z przebywa należy:

- a) zapytać o tożsamość dziecka oraz o relację dziecka w stosunku do osoby, z którą przybyło do domu zakonnego lub w nim przebywa. W tym celu można poprosić o dokument tożsamości dziecka lub inny dokument potwierdzający, że osoba dorosła ma prawo do sprawowania opieki nad dzieckiem w obiekcie. W przypadku braku dokumentu tożsamości można poprosić o podanie danych dziecka (imię, nazwisko, adres, numer PESEL);
- b) w przypadku braku dokumentów wskazujących na pokrewieństwo dziecka i osoby dorosłej należy zapytać o tę relację osobę dorosłą oraz dziecko;
- c) jeśli osoba dorosła nie jest rodzicem lub opiekunem prawnym dziecka, należy zapytać, czy posiada dokument świadczący o zgodzie rodziców na wspólny wyjazd osoby dorosłej z dzieckiem (np. pisemne oświadczenie);
- d) jeśli osoba dorosła nie posiada dokumentu zgody rodziców, należy poprosić o numer telefonu wyżej wymienionych, aby zadzwonić i potwierdzić przebywanie dziecka w obiekcie z obcą osobą dorosłą za wiedzą i zgodą rodziców/opiekunów prawnych;
- e) w przypadku braku ustaleń można odmówić przyjęcia.

2) Procedury przyjmowania dzieci i/lub osób bezbronnych w domu zakonnym

- a) Gości przyjmuje się za zgodą dyrektorki w przeznaczonych do tego pomieszczeniach. Dzieci przebywają w domu pod opieką rodziców lub opiekunów faktycznych posiadających zgodę opiekunów prawnych.
- b) Dzieci mogą być przyjmowane samodzielnie w domu zakonnym na czas określony na podstawie pisemnej zgody opiekunów prawnych.
- c) Tożsamość dzieci i ich opiekunów potwierdza okazanie odpowiedniego dokumentu lub pisemnej zgody (jak wyżej).
- d) Osoby przyjmowane są w miejscach dostępnych dla gości.
- e) Osoby przebywające w domu, korzystające z gościnności, mają zapewnioną bezpieczną przestrzeń formacyjną i wypoczynkową.
- f) Siostry mieszkające w domu okazują szacunek, wsparcie, życzliwość i potrzebną pomoc wszystkim gościom.
- g) W relacjach gości i mieszkających sióstr obowiązują uprzejmość, przejrzystość, powściągliwość i prostota. Należy przestrzegać zasad obowiązujących w domu zakonnym.
- h) Niedopuszczalne jest przebywanie gości w miejscach odosobnionych, wyłączonych z użytkowania lub zarezerwowanych dla innych osób lub celów (np. klauzura zakonna). Spotkania indywidualne odbywają się w bezpiecznej przestrzeni zapewniającej dyskrecję, ale nie przy drzwiach zamkniętych.
- i) Publikowanie wizerunku gości korzystających z pobytu w domu możliwe jest przy zachowaniu obowiązujących przepisów RODO.
- j) Wszelkie uwagi związane z pobytem w domu należy zgłaszać siostrze dyrektorce lub wyznaczonej do tego osobie.
- k) W sytuacji podejrzenia krzywdy, popełnienia przestępstwa lub innych niewłaściwych zachowań za oficjalne zgłoszenie tego faktu odpowiedzialny jest organizator grupy, dyrektorka bądź wyznaczona osoba.

Rozdział V

Interwencja

– reagowanie na podejrzenie krzywdzenia, przyjmowanie zgłoszeń, procedury działania

1. Podstawowe zasady interwencji

- 1) Interwencja, o której mowa w tym rozdziale, służy ujawnieniu krzywdzenia i zatrzymaniu go, a także zapewnieniu bezpieczeństwa oraz wypracowaniu indywidualnej ścieżki pomocy dziecku.
- 2) Interwencja może dotyczyć krzywdy wyrządzonej dziecku na terenie domu zakonnego lub poza nim w ramach działalności związanej z jego funkcjonowaniem (np. w czasie wycieczek) bądź dziejącej się w

innym miejscu i niezwiązanej z domem zakonnym. Interwencja może dotyczyć przemocy zadawanej przez siostrę, personel, opiekunów dzieci, inne osoby dorosłe bądź rówieśnika/rówieśników.

3) Informacja o krzywdzie może pochodzić od samego krzywdzonego dziecka, jego rodziców lub innych osób posiadających wiedzę o krzywdzie. Przemoc może zostać wykryta również poprzez obserwację symptomów krzywdzenia. Personel domu reaguje na wszelkie zgłoszenia i oznaki mogące wskazywać na to, że dziecko doświadcza jakiegokolwiek formy krzywdzenia.

4) Każdy pracownik ma obowiązek przyjęcia zgłoszenia o podejrzeniu krzywdzenia dziecka w przypadku, gdy zgłosi się do niego osoba doświadczająca przemocy bądź inna osoba będąca tego świadkiem. Osoba przyjmująca zgłoszenie odpowiada za podjęcie właściwych działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i procedurami przyjętymi w domu. Nie rozstrzyga, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne, lecz zgłasza informację zgodnie z niniejszą procedurą.

5) Powzięcie podejrzenia, że dziecko doświadcza przemocy, lub przyjęcie zgłoszenia o krzywdzie (od dziecka, jego rodzica lub innej osoby będącej świadkiem), zobowiązuje osobę przyjmującą informację do sporządzenia notatki służbowej (**załącznik nr 5**) i przekazania jej siostrze dyrektorze.

6) Personel domu reaguje również – w sposób dostosowany do każdej sytuacji – na wszelkie zachowania sprzeczne z kodeksami zachowań obowiązującymi w domu, które niekoniecznie muszą być już formą krzywdzenia dziecka, lecz stanowią przekroczenie przyjętych zasad. Każdy pracownik domu dostrzegający niewłaściwe zachowanie ze strony innego dorosłego powinien zareagować, by chronić dzieci przed krzywdzeniem. Zakres interwencji świadka zdarzenia zależy od uchybienia. W przypadku mniej poważnych (niemających znamion krzywdzenia dziecka) i jednorazowych sytuacji wystarczy zwrócenie uwagi. Jeśli uchybienie jest poważne lub się powtarza, należy je niezwłocznie zgłosić dyrektorze, która powinna podjąć działania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

7) Jeżeli podejrzaną o krzywdzenie jest dyrektorka domu, osoba która powzięła taką informację powiadamia o tym fakcie Delegatkę ds. ochrony dzieci i młodzieży.

8) O doświadczanej przez dziecko krzywdzie oraz obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (prokuratura, policja, sąd rodzinno- opiekuńczy lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej) zostają poinformowani jego rodzice lub w przypadku podejrzenia przemocy domowej rodzic niekrzywdzący. Jeżeli poinformowanie rodzica jest sprzeczne z dobrem dziecka lub niemożliwe, odstępuje się od tego.

9) Dyrektorka domu w zależności od sytuacji, po konsultacji z Delegatką ds. ochrony dzieci i młodzieży składa - odpowiednio - zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury/policji, wysyła wniosek o wgląd w sytuację rodziny do wydziału rodzinnego i nieletnich sądu rejonowego, kontaktuje się z ośrodkiem pomocy społecznej.

10) W przypadku gdy krzywdzenia dziecka dopuściła się osoba duchowna lub konsekrowana, dokonuje się również zgłoszenia odpowiednim władzom kościelnym (za pośrednictwem właściwego delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży).

11) Dalsze postępowanie mające zweryfikować, czy faktycznie doszło do przemocy, należy do

właściwej instytucji państwowej.

12) Każdą osobę, która w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zapoznała się z informacją o krzywdzeniu dziecka, obowiązuje zachowanie poufności, czyli nieudostępnianie informacji osobom oraz podmiotom nieuprawnionym, niezaangażowanym w interwencję i wsparcie dziecku.

2. Interwencja w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka

1) W sytuacji podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu, należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policję, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112. Zasadniczo służby informuje dyrektorka domu zakonnego. W sytuacji pilnej, która wymaga natychmiastowego działania i nie jest możliwe przeprowadzenie zwyczajnej procedury, czyni to pracownik, który powziął informację o zagrożeniu. Po dokonaniu zgłoszenia sporządza on notatkę służbową i przekazuje ją dyrektorce domu, która przejmuje odpowiedzialność za dalszy tok interwencji zgodnie z procedurami opisanymi w standardach.

3. Krzywdzenie przez pracownika domu lub inną osobę dorosłą

- 1) Gdy osobą podejrzaną o krzywdzenie dziecka jest siostra, pracownik domu lub inna osoba dorosła niebędąca rodzicem dziecka, dyrektorka przeprowadza rozmowy: z dzieckiem, innymi osobami, które mogą mieć wiedzę o zdarzeniu, z rodzicami dziecka, a także – zależnie od okoliczności, jeśli nie będzie to miało negatywnego wpływu na przebieg interwencji – z osobą podejrzaną o krzywdzenie dziecka.
- 2) Podczas rozmów prowadzonych w miejscu niedostępnym dla osób postronnych, w tym innych członków wspólnoty wychowawczej czy współpracowników, niebiorących udziału w czynnościach (np. osobny pokój niebędący pokojem przejściowym) próbuje się ustalić przebieg zdarzenia oraz jego wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka. Wszystkie zdobyte informacje zapisuje się w karcie interwencji. Zasada poufności obowiązuje także, jeżeli pozyskanie informacji odbywa się w formie telefonicznej.
- 3) Podczas rozmowy z rodzicami dziecka dyrektorka przekazuje informacje o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, m.in. w powołanych do tego instytucjach czy organizacjach pozarządowych.
- 4) Jeżeli przypuszcza się, że wobec dziecka popełniono przestępstwo, dyrektorka zawiadamia o tym fakcie jednostkę policji lub prokuraturę właściwą dla miejsca popełnienia przestępstwa.
- 5) Jeśli zgłoszenie dotyczy podejrzenia krzywdzenia ze strony pracownika domu, podejmuje się środki dyscyplinarne zgodne z obowiązującym prawem. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka będącego czynem zabronionym w rozumieniu prawa polskiego pracownik o niepodejrzewany, do czasu wyjaśnienia sprawy, zostaje odsunięty od wszelkich form kontaktu nie tylko z pokrzywdzonym dzieckiem, ale także z pozostałymi dziećmi. W innych sytuacjach dyrektorka podejmuje działania dyscyplinarne zgodnie z przepisami prawa i zasadami obowiązującymi w domu.

- 6) W przypadku gdy podejrzewa się krzywdzenie dziecka przez pracownika domu spełniającego znamiona czynu zabronionego, powiadamia się Delegatkę ds. ochrony dzieci i młodzieży.
- 7) Jeśli oskarżenia o krzywdzenie dziecka okażą się bezpodstawne, pracownik domu zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków. W takim wypadku przedsięwzięte zostaną przez dyrektorkę wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji pracownika, pod adresem którego skierowane zostały bezpodstawne zarzuty. Gdyby podejrzenie popełnienia przestępstwa i odsunięcie od pełnienia obowiązków dotyczyło dyrektorki, wówczas przywrócenie mu dobrego imienia należy do Inspektorii.
- 8) Jeżeli pracownik domu dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji powinna zbadać wszystkie okoliczności zdarzenia. Należy wysłuchać dziecko, osobę podejrzewaną o krzywdzenie oraz ewentualnych innych świadków tej sytuacji. W zależności od ustaleń dyrektorka powinna powziąć odpowiednie środki zaradcze, np. upomnienie słowne, karę dyscyplinarną, z zakończeniem współpracy włącznie.

4. Krzywdzenie uczestnika zorganizowanej grupy korzystającej z usług domu zakonnego

- 1) Gdy podejrzewa się krzywdzenie dziecka, które jest z organizowanej grupy korzystającej z usług domu zakonnego, wówczas o fakcie krzywdy informuje się osobę odpowiedzialną, pod której opieką ona się znajduje. W kompetencji tej osoby leży podjęcie dalszych czynności i zgłoszeń. Fakt zgłoszenia powinien być udokumentowany w notatce służbowej (**załącznik nr 7**). Osoba przyjmująca zgłoszenie ma obowiązek uruchomić oficjalną procedurę działania prewencyjnego, w pierwszej kolejności zgłaszając problem do osób odpowiedzialnych za daną grupę lub ośrodek, w którym osoba pokrzywdzona przebywa. Jest to zasada, jeżeli opiekunowie nie są wskazani jako sprawcy.
- 2) Do dokumentacji dołącza się oświadczenie uzyskane od organizatora pobytu danej grupy potwierdzające, że posiada wszelkie zgody wymagane na wyjazd z dziećmi. (**załącznik nr 12**)

5. Krzywdzenie przez rodzica dziecka

- 1) Gdy podejrzewa się krzywdzenie dziecka przez rodzica lub ktoś dokonał zgłoszenia takowego krzywdzenia, dyrektorka domu przeprowadza rozmowę z dzieckiem (zależnie od okoliczności i możliwości również w obecności psychologa). Następnie rozmawia z innymi osobami mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i sytuacji rodzinnej dziecka. Należy spróbować ustalić fakty oraz ich wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka. Wszystkie zdobyte informacje zapisuje się w karcie interwencji.
- 2) W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka niezwłocznie powiadomiona zostaje jednostka policji właściwa dla jego miejsca zamieszkania.
- 3) Jeśli wyrządzona krzywda jest przestępstwem, dyrektorka we współpracy z Delegatką ds. ochrony dzieci i młodzieży sporządza zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i przekazuje je

do właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka jednostki policji lub prokuratury.

- 4) W przypadku gdy dziecko doznaje ze strony rodziców lub innych domowników krzywdzenia niebędącego przestępstwem:
  - a) gdy krzywda jest przemocą domową, w celu wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, dyrektorka domu przesyła zawiadomienie o podejrzeniu doznawania przez dziecko przemocy domowej do Ośrodka Pomocy Społecznej właściwego ze względu na zamieszkanie dziecka. W przypadku gdy dziecko doznaje przemocy ze strony innego małoletniego członka rodziny (rodzeństwo, dalsza rodzina), można wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” w stosunku do rodzica, który nie reaguje na krzywdzenie dziecka;
  - b) gdy zachowanie nie stanowi przemocy domowej, a dziecko doświadcza np. zaniedbania lub relacje w rodzinie są w inny sposób nieprawidłowe (np. rodzice są niewydolni wychowawczo) – należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka o wgląd w sytuację rodziny lub poinformować o tym fakcie Ośrodek Pomocy Społecznej.
- 5) Dyrektorka przekazuje informacje o zdarzeniu, ewentualnej interwencji oraz o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia rodzicowi niekrzywdzącemu. Musi się to odbyć podczas zorganizowanego specjalnie spotkania i nie dopuszcza się, by takie informacje przekazywać poprzez e-mail lub telefonicznie.

6. Krzywdzenie rówieśnicze

- 1) Jeśli podejrzanym o krzywdzenie dziecka jest inny wychowanek domu, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przeprowadza rozmowę z wychowankiem krzywdzonym i jego rodzicami, a także oddzielnie z dzieckiem podejrzanym o krzywdzenie oraz jego rodzicami. Rozmawia również z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. Rozmowy mają na celu ustalenie przebiegu zdarzenia, a także jego wpływu na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka krzywdzonego.
- 2) Jeśli na skutek rozmów dojdzie do potwierdzenia faktu stosowania przemocy rówieśniczej, wspólnie z rodzicami dziecka krzywdzącego zostaje opracowany plan naprawczy, którego celem jest zmiana niepożądanych zachowań.
- 3) Jeśli w trakcie prowadzonych rozmów okaże się, że dziecko podejrzanym o krzywdzenie innego wychowanka samo jest krzywdzone (np. przez rodziców, innych dorosłych bądź inne dzieci), należy wszcząć procedurę interwencji i wsparcia również wobec niego.
- 4) Gdy dziecko krzywdzące nie jest wychowankiem domu, należy porozmawiać z dzieckiem doświadczającym przemocy, innymi osobami mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu, a także z rodzicami dziecka krzywdzonego celem ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka. Dyrektorka przekazuje informacje o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia oraz o sposobach reakcji domu

na zdarzenie (np. poinformowanie sądu rodzinnego oraz szkoły, do której uczęszcza krzywdzące dziecko).

- 5) Jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że rodzice nie będą wspierać krzywdzonego dziecka, dyrektorka sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.
- 6) Jeżeli podejrzanym o krzywdzenie jest osoba w wieku do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn zabroniony, należy ponadto poinformować właściwy miejscowo sąd rodzinny lub policję (wydział ds. nieletnich) poprzez złożenie pisemnego zawiadomienia.
- 7) Jeżeli podejrzanym o krzywdzenie jest osoba powyżej 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn zabroniony, wówczas należy poinformować właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury poprzez złożenie pisemnego zawiadomienia.

7. Niewłaściwe zachowania gości

- 1) Pojawienie się gościa w obiekcie z dzieckiem, z którym wcześniej się nie zgłaszał, w takich sytuacjach jak:
  - a) Wynajęcie pokoju z dzieckiem, w którym jest mniej łóżek niż przyjętych osób, np. łóżko małżeńskie;
  - b) Przyjście dziecka do obiektu późnym wieczorem lub w czasie, w którym powinno być ono w szkole;
  - c) Ubiór dziecka nieodpowiedni do pogody albo nieadekwatny względem osoby dorosłej, z którą przyjechało do obiektu;
  - d) Zachowanie osoby dorosłej wobec dziecka w sposób nacechowany seksualnie, a relacja między osobą dorosłą a dzieckiem nie wydaje się naturalna i opiekuńcza;
  - e) W pokoju, w którym osoba dorosła zameldowała się tylko z dzieckiem, znajdują się prezerwatywy;
  - f) Dziecko przez dłuższy czas jest pozostawione w pokoju bez opieki lub nie wychodzi z niego;
  - g) Utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie) bez pisemnej jego zgody i zgody jego rodzica czy opiekuna.

8. Procedura postępowania w przypadku niewłaściwego zachowania

- 1) Informacja o standardach funkcjonowania i ochronie dzieci (w wersji pełnej i skróconej dla dzieci **załącznik nr 13**) znajduje się na stronie internetowej domu oraz na furcie, aby każdy mógł się z nią zapoznać.
- 2) Zgodnie z regulaminem domu na pobyt dziecka w domu należy uzyskać pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych, po uprzednim zapoznaniu ich z ramowym planem działania i zasadami organizacji.
- 3) W przypadku ujawnienia niewłaściwego zachowania należy porozmawiać z osobą, która dopuściła się tego czynu, i wyjaśnić, że na terenie naszego domu obowiązuje kodeks zachowań, który ma

zapewnić dzieciom i osobom bezbronnym korzystającym z obiektu bezpieczeństwo i każdy jest zobowiązany do jego przestrzegania. W zależności od rodzaju zaistniałej (niewłaściwej) sytuacji należy uruchomić adekwatne działania, zgodne z przyjętymi regułami podejmowania interwencji.

9. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka

- 1) Zawsze, kiedy jest to możliwe, należy dokonywać identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą, z którą przebywa w obiekcie.
- 2) W sytuacjach nietypowych i/lub podejrzanych, wskazujących na możliwe ryzyko krzywdzenia dziecka, identyfikacja jest obowiązkowo przeprowadzana przez osobę pełniącą dyżur na furcie.
- 3) Aby dokonać identyfikacji dziecka i jego relacji w stosunku do osoby, z którą przebywa w domu zakonnym, należy podjąć działania wyjaśniające.
- 4) Po wyjaśnieniu sprawy w sposób pozytywny należy podziękować za czas poświęcony na upewnienie się, że dziecko jest pod dobrą opieką i jeszcze raz podkreślić, że procedura ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom.
- 5) W przypadku, gdy rozmowa nie rozwieje wątpliwości dotyczących podejrzenia wobec dorosłego i jego intencji skrzywdzenia dziecka, należy powiadomić dyrektorkę.
- 6) Od momentu, kiedy pojawiły się pierwsze wątpliwości, zarówno dziecko, jak i osoba dorosła powinni być pod stałą obserwacją personelu i nie powinni zostawać sami.
- 7) Dyrektorka, która została powiadomiona o sytuacji, podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji lub w razie wątpliwości przejmując rozmowę z podejrzaną osobą dorosłą w celu uzyskania dalszych wyjaśnień.
- 8) W przypadku, gdy rozmowa potwierdzi przekonanie o próbie lub popełnieniu przestępstwa na szkodę dziecka, dyrektorka zawiadamia o tym fakcie policję. Dalej stosuje się procedurę w przypadku okoliczności wskazujących na skrzywdzenie dziecka.
- 9) W przypadku, gdy świadkami nietypowych i/lub podejrzanych sytuacji są osoby innych działów domu zakonnego, powinny one o tym niezwłocznie zawiadomić dyrektorkę domu, która zadecyduje o podjęciu odpowiednich działań.
- 10) W zależności od sytuacji i miejsca dyrektorka domu weryfikuje, na ile podejrzenie krzywdzenia dziecka jest zasadne. W tym celu dobiera odpowiednie środki prowadzące do wyjaśnienia sytuacji lub podejmuje decyzję o przeprowadzeniu interwencji i zawiadamia policję.

10. Procedura postępowania w przypadku okoliczności wskazujących na skrzywdzenie dziecka

- 1) Mając uzasadnione podejrzenie, że dziecko przebywające w domu zakonnym jest krzywdzone, należy niezwłocznie zawiadomić policję, dzwoniąc pod numer 112 i opisując okoliczności zdarzenia. W zależności od dynamiki sytuacji i okoliczności telefon wykonuje osoba, która jest bezpośrednim

świadkiem zdarzenia (pracownik/dyrektorka). Jeśli zawiadamiającym jest pracownik, jednocześnie o zdarzeniu informuje dykretorkę.

- 2) Uzasadnione podejrzenie krzywdzenia dziecka występuje wtedy, gdy:
  - a) dziecko ujawniło pracownikowi obiektu fakt krzywdzenia;
  - b) pracownik zaobserwował krzywdzenie;
  - c) dziecko ma na sobie ślady krzywdzenia (np. zadrapania, zasinienia), a zapytane odpowiada niespójnie i/lub chaotycznie i/lub popada w zakłopotanie bądź występują inne okoliczności mogące wskazywać na krzywdzenie, np. znalezienie materiałów pornograficznych z udziałem dzieci w pokoju osoby dorosłej.
  - d) W tej sytuacji należy uniemożliwić dziecku oraz osobie podejrzewanej o krzywdzenie dziecka oddalenie się z obiektu.
- 3) W uzasadnionych przypadkach można dokonać obywatelskiego zatrzymania osoby podejrzewanej. W takiej sytuacji, do czasu przybycia policji, należy w miarę możliwości trzymać tę osobę pod nadzorem dwóch osób w oddzielnym pomieszczeniu z dala od widoku innych gości.
- 4) W każdym przypadku należy zadbać o bezpieczeństwo dziecka. Dziecko powinno przebywać pod opieką siostr do czasu przyjazdu policji.
- 5) W przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa powiązanego z kontaktem dziecka z materiałem biologicznym sprawcy (nasienie, ślina, naskórek), należy w miarę możliwości zabezpieczyć ślady przestępstwa do czasu przyjazdu policji.
- 6) Po odebraniu dziecka przez policję należy zabezpieczyć dowody dotyczące zdarzenia i na wniosek służb przekazać ich kopię listem poleconym lub osobiście prokuratorowi lub policji.
- 7) Po interwencji należy opisać zdarzenie w dzienniku zdarzeń lub innym dokumencie przeznaczonym do tego celu. **(załącznik nr 8)**

11. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym

- 1) W przypadku faktu ujawnienia krzywdy dziecka nie wystarczy jedynie zgłoszenie tego wydarzenia do odpowiednich służb. Należy objąć pomocą osobę pokrzywdzoną, jej rodzinę oraz innych świadków krzywdy, których to zdarzenie również głęboko dotyka. Jest to długofalowy proces, w który mogą być zaangażowane różne osoby ze środowiska dziecka. Często potrzebna jest również specjalistyczna pomoc zewnętrzna. W centrum wszystkich działań powinno być dobro dziecka. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym leży po stronie organizatora wyjazdu. Jest ono doraźne i dotyczy momentu, od kiedy wydarzenie zostało ujawnione i zgłoszone, do chwili interwencji policji i przekazania dziecka opiekunom. Należy również uwzględnić zapewnienie pomocy duszpasterskiej.

12. Pomoc osobie bezpośrednio skrzywdzonej

- 1) Ważne, by w tym momencie osoba towarzysząca osobie skrzywdzonej zwróciła przede wszystkim uwagę na: zmniejszenie lęku, budowanie poczucia bezpieczeństwa i zaufania poprzez objęcie jej opieką, okazanie troski, stworzenie przestrzeni do słuchania, odciążanie z poczucia winy, jeśli ono występuje; pozwolenie na odreagowanie trudnych emocji.

13. Pomoc osobom bliskim osoby skrzywdzonej

- 1) Ze strony placówki ważne jest przekazanie opiekunom osoby skrzywdzonej wszystkich znanych informacji o krzywdzie, jakiej doznało ich dziecko, a także poinformowanie o instytucjach, fundacjach lub osobach, które mogą udzielić profesjonalnego wsparcia, także wsparcia duchowego, jeśli zachodzi taka potrzeba.

14. Pomoc środowisku rówieśniczemu, w którym dokonała się krzywda (tzw. „ofiarami wtórnymi”)

- 1) W przypadku tak poważnego zdarzenia, jakim jest krzywda dziecka, należy pamiętać o osobach, które były świadkami wydarzenia lub mają informacje na jego temat, na przykład o pozostałych uczestnikach grupy młodzieżowej czy innych gościach obiektu. Wsparcie dla świadków musi być okazywane z delikatnością i w sposób wyważony. Nie może w żaden sposób naruszać dobra skrzywdzonej osoby. Formą pomocy, którą należy zaproponować, jest wskazanie instytucji zewnętrznych oraz numerów telefonów zaufania, gdzie można uzyskać wsparcie.
- 2) Dom zakonny powinien w widocznym miejscu udostępnić spis miejsc, gdzie można uzyskać pomoc.

Rozdział VI

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

1. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

- 1) Dom zakonny uczestnikom spotkań nie zapewnia dostępu do Internetu.
  - 2) Na terenie domu dostęp dziecka do Internetu możliwy jest wyłącznie przez prywatne urządzenia mobilne małoletnich.
  - 3) W trakcie rozmów indywidualnych, zajęć grupowych, spotkań wspólnych podejmowane są wobec dzieci działania profilaktyczne wskazujące sposoby działania, komunikowania i reagowania, które pozwalają uniknąć i zabezpieczyć się przed zagrożeniami wynikającymi z aktywności w sieci oraz przedstawiane są konsekwencje działań niepożądanych.
2. Reagowanie w przypadku wykrycia krzywdzenia dziecka w cyberprzestrzeni bądź kontaktu ze szkodliwymi treściami w Internecie:
- 1) Personel reaguje na każdą sytuację krzywdzenia dziecka w cyberprzestrzeni bądź jego kontakt ze szkodliwymi treściami w Internecie. Podejmowane są działania adekwatne do każdej sytuacji. Stosuje się przy tym obowiązujące przepisy prawa, m.in. w zakresie ochrony wizerunku, ochrony przed wykorzystaniem seksualnym i cyberprzemocą. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu sprawa jest zgłaszana na policję lub do prokuratury.
  - 2) Z każdej sytuacji krzywdzenia dziecka w cyberprzestrzeni bądź kontaktu ze szkodliwymi treściami sporządza się notatkę i zabezpiecza materiały dokumentujące sytuację. Przechowuje się je w taki sposób, aby chronić prawo do prywatności osoby skrzywdzonej i innych osób biorących udział w zdarzeniu. Nie powinno się przysyłać materiałów wrażliwych bądź naruszających intymność osób drogą mailową, lecz zapisać na zabezpieczonym nośniku danych przechowywanym w bezpiecznym miejscu. Dowody wskazujące na naruszenie prawa przekazuje się niezwłocznie policji.
  - 3) Dyrektorka domu jak najszybciej powiadamia rodziców dziecka skrzywdzonego bądź mającego kontakt z treściami szkodliwymi.
  - 4) W przypadku, gdy sprawcą jest wychowanek, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji powiadamia jego rodziców oraz inicjuje odpowiednie działania wychowawcze i dyscyplinujące.
  - 5) Każde zdarzenie analizuje się pod kątem potrzeby podjęcia odpowiednich działań edukacyjnych i profilaktycznych z dziećmi i rodzicami, aby coraz bardziej uwrażliwiać ich na temat bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.
  - 6) W razie potrzeby informuje się rodziców dziecka o możliwości usunięcia nielegalnych, kompromitujących lub krzywdzących materiałów z Internetu. W tym celu można uzyskać pomoc na stronach internetowych: dyzurnet.pl lub stopncii.org. Przypomina się również o istniejącym w uzasadnionych przypadkach prawie do bycia zapomnianym wynikającym z unijnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych.

Rozdział VII

Zasady ochrony wizerunku i innych danych osobowych dzieci

Dom zakonny zapewnia ochronę danych osobowych w tym wizerunku dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i poniższymi wskazaniem:

1. Utrwalanie, przetwarzanie, używanie, publikowanie wizerunku dziecka znajdującego się na zdjęciu, rysunku, nagraniu bądź na jakimkolwiek nośniku musi być dokonywane rozważnie i ostrożnie. Działania tego rodzaju są dopuszczalne wyłącznie w celu celebrowania sukcesów dziecka, dokumentowania działań duszpasterskich, przy zachowaniu bezpieczeństwa dzieci.
2. Przed rozpoczęciem udziału dziecka w dowolnym działaniu duszpasterskim realizowanym przez dom zakonny jego rodzice są informowani o tym, gdzie i w jaki sposób możliwe jest wykorzystanie jego wizerunku i zgodnie z własną decyzją podpisują odpowiednią zgodę. Zostają poinformowani, że w każdej chwili mogą ją zmienić lub wycofać.
3. Jeżeli wizerunek dziecka ma stanowić element całości, podczas utrwalania wydarzenia zbiorowego – zgromadzenia, krajoobrazu, publicznej imprezy – zgoda rodzica na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
4. Zabronione jest podpisywanie zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko poprzez podanie jego imienia i nazwiska. Jeżeli jest to konieczne lub wskazane, należy użyć wyłącznie imienia dziecka.
5. Zabronione jest ujawnianie w trakcie rejestracji jakichkolwiek informacji dotyczących dziecka, w tym jego stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem dziecka (np. w przypadku organizowania zbiórek indywidualnych).
6. W celu ochrony dziecka przed działaniami naruszającymi jego dobro, w trakcie rejestracji:
  - 1) dziecko musi być ubrane, a sytuacja utrwalana na zdjęciu/nagraniu nie może być dla dziecka poniżająca, ośmieszająca ani ukazywać dziecka w negatywnym kontekście;
  - 2) zdjęcia/nagrania dziecka powinny się koncentrować na czynnościach przez nie wykonywanych i w miarę możliwości przedstawiać dziecko w grupie, nie pojedynczo;
  - 3) publikacja zdjęć dopuszczalna jest na wymienionych wcześniej zasadach wyłącznie w okresie udziału dziecka w duszpasterstwie domu, chyba że jego rodzic, rodzic zastępczy, opiekun prawny albo dziecko, które osiągnęło pełnoletność, wyrazili zgodę na publikację po tym czasie.
7. Każdorazowo przed rozpoczęciem wydarzenia, uroczystości związanych z duszpasterstwem domu należy poinformować uczestników dokonujących rejestracji dla celów prywatnych o tym, że:
  - 1) wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki

- dziecka i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dziecka – przez ich rodzica, rodzica zastępczego lub opiekuna prawnego;
- 2) zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dziecka nie mogą być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzic tego dziecka wyraził na to zgodę w formie pisemnej.
  - 3) przed publikacją zdjęcia/nagrania w mediach społecznościowych należy sprawdzić ustawienia prywatności, aby wykluczyć dostęp do wizerunku dziecka osobie nieuprawnionej.
8. Materiały zawierające wizerunek dziecka należy przechowywać w sposób zgodny z prawem i zapewniający ochronę dzieci.
  9. Nośniki zawierające jakiegokolwiek dane osobowe dzieci, należy przechowywać w zamkniętej na klucz szafie, lub w folderze chronionym. Dostęp do zabezpieczonych danych mogą mieć wyłącznie osoby do tego upoważnione przez dyrektorkę domu.
  10. Zabronione jest przechowywanie materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych oraz mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną.
  11. Rejestracja przez media lub inną osobę niezwiązaną z mediami wydarzenia organizowanego przez dom zakonny i opublikowanie tak pozyskanego materiału może się odbyć wyłącznie po uzyskaniu zgody dyrektorki, po uprzednim wystąpieniu o taką zgodę na piśmie przed rozpoczęciem wydarzenia.
  12. Pozostały personel nie posiada uprawnień do udzielania przedstawicielom mediów zezwolenia na utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) podczas realizacji działań duszpasterskich.
  13. Jeżeli w ramach działalności statutowej domu, planowane jest wydarzenie, w trakcie którego przewiduje się utrwalenie wizerunku dziecka przez przedstawicieli mediów, przed planowanym terminem wydarzenia, odpowiedzialny za jego przebieg członek personelu występuje do rodzica dziecka, rodzica zastępczego albo opiekuna prawnego dziecka o udzielenie na piśmie zgody na utrwalenie wizerunku dziecka.
  14. Członek personelu nie posiada uprawnień do przekazywania przedstawicielowi mediów danych personalnych i kontaktowych rodzica dziecka, rodzica zastępczego albo opiekuna prawnego, bez uzyskania ich pisemnej zgody.
  15. Pisemna zgoda, o której mowa wyżej, zawiera informację, gdzie ma być umieszczony lub udostępniony zarejestrowany wizerunek, w jakim kontekście będzie wykorzystywany i przez kogo.
  16. Personel nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi.
  17. Personel domu zakonnego nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów

o sprawie dziecka lub jego opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy członek personelu/współpracownik jest przeświadczony, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.

18. Personel, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może się wypowiedzieć w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna – wyłącznie za uprzednim wyrażeniem pisemnej zgody przez opiekuna dziecka i za upoważnieniem dyrektorki.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik nr 1: Ważne kontakty i instytucje świadczące pomoc

Załącznik nr 2: Kodeks bezpiecznych relacji personel – dziecko

Załącznik nr 3A: Oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci

Załącznik nr 4: Oświadczenie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Załącznik nr 5: Notatka służbowa z przyjęcia zgłoszenia przemocy wobec dziecka

Załącznik nr 6: Karta interwencji

Załącznik nr 7: Notatka ze spotkania/rozmowy z rodzicami i/lub innymi osobami mającymi wiedzę o incydencie/zdarzeniu

Załącznik nr 8: Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka

Załącznik nr 9: Plan wsparcia udzielanego dziecku

Załącznik nr 10: Oświadczenie o udostępnianiu danych do RSPTS

Załącznik nr 11: Oświadczenie o zobowiązaniu do tajemnicy

Załącznik nr 12: Oświadczenie organizatora spotkania

Załącznik nr 13: Zasady bezpiecznych relacji w domu zakonnym (wersja dla dzieci)

ZAŁĄCZNIK nr 1

WAŻNE KONTAKTY I INSTYTUCJE ŚWIADCZĄCE POMOC

1. Kontakt do osób odpowiedzialnych w placówce:

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA PRZYJMOWANIE ZGŁOSZEŃ

s. Elżbieta Szulik

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA STANDARDY OCHRONY DZIECI

s. Elżbieta Szulik

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA SKŁADANIE ZAWIADOMIEŃ

s. Elżbieta Szulik

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA INTERNET

s. Elżbieta Szulik

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA UDZIELANIE WSPARCIA dziecku

s. Elżbieta Szulik

2. Dane teled adresowe instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo dzieci oraz mogących udzielić pomocy:

Opieka zdrowotna

NAJBLIŻSZY SZPITALNY ODDZIAŁ RATUNKOWY DLA DZIECI (SOR)

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny, ul. Bialska 104/118, Częstochowa, tel. 34 367 35 80

WSPÓŁPRACUJĄCY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ

Dolina Miłosierdzia. NZOZ. Przychodnia Lekarska, o. Augustyna Kordeckiego 49, 42-200 Częstochowa

Policja

KOMENDA POWIATOWA POLICJI W CZĘSTOCHOWIE:

42-200 Częstochowa, ul. Popiełuszki 5, tel. 47 85 812 12

Sąd rejonowy – wydział rodzinny i nieletnich

ul. Św. Rocha 90 42-202 Częstochowa, Tel. 34 31 60 300 / 34 364 41 00

Pomoc społeczna

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 2, 42-217 Częstochowa, **Tel.** 34-37 24 200

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Agathum, ul. Generała Jana Henryka Dąbrowskiego 17, 42-202 Częstochowa

3. Dane teled adresowe instytucji sprawujących nadzór nad placówką:

ORGAN ZATWIERDZAJACY Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Inspektoriat Wrocławski

DELEGATKA DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY:

s. Anna Jaskółka – delegatka@cmw.osw.pl

ODPOWIEDZIALNA ZA PREWENCJĘ W INSPEKTORII:

s. Justyna Wijata - prewencja@cmw.osw.pl

4. Dane teled adresowe innych instytucji wspierających dzieci i młodzież:

Rzecznik Praw Dziecka

ul. Chocimska 6, 00-791 Warszawa, Telefon kontaktowy: 22 583 66 00

e-mail: rpd@brpd.gov.pl

Centrum Ochrony Dziecka, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie CENTRUM OCHRONY DZIECKA, ul. Kopernika 26, 31-501 Kraków e-mail: cod@ignatianum.edu.pl
telefon kontaktowy: 785 032 106 lub telefon do biura COD: 785 042 123

Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski

BIURO FUNDACJI ŚWIĘTEGO JÓZEFA KEP

Skwer Kardynała Stefana Wyszyńskiego 6; 01-015 Warszawa Telefon kontaktowy: 504 795 357 (pn.-pt. w godz. 8.30-16.30)

e-mail: kontakt@fsj.org.pl lub dział prewencji/szkoleń: prewencja@fsj.org.pl

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

FUNDACJA DAJEMY DZIECIOM SIŁĘ

ul. Mazowiecka 12/25; 00-048 Warszawa telefon kontaktowy: 22 616 02 68

e-mail: biuro@fdds.pl

5. Telefony zaufania:

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – Rzecznik Praw Dziecka: **800 12 12 12**

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę: **116 111**

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę: **800 100 100**

Załącznik nr 2

Kodeks bezpiecznych relacji personel – dziecko

1. Kodeks dobrych praktyk jest narzędziem służącym eliminowaniu ryzyka krzywdzenia dzieci, a jego przestrzeganie pozwala zminimalizować ryzyko złego traktowania w relacjach z dziećmi. Celem kodeksu jest:

1) zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom powierzonym lub podległym jej placówkom i instytucjom oraz zatrudnianemu przez te jednostki personelowi;

2) udzielenie rodzicom lub prawnym opiekunom dzieci moralnej pewności co do stosowania w praktyce najwyższych standardów bezpieczeństwa.

3) Nietykalność cielesna dzieci oraz osób bezbronnych jest nienaruszalna. Niedozwolone jest stosowanie kar cielesnych i od tej zasady nie ma wyjątków. Niedopuszczalne są również wszelkie zachowania, które w naszej kulturze stanowią przekraczanie granic intymnych.

4) Wszyscy mają prawo do bycia traktowanymi z jednakową troską.

5) Nie może być ze strony kogokolwiek tolerancji wobec zachowań, które byłyby krzywdzeniem innych, niezależnie od źródła takiej krzywdy.

6) Uprzywilejowanym miejscem spotkań z dziećmi, zwłaszcza w pojedynkę, są miejsca neutralne i łatwo dostępne. Jeżeli zaistnieje potrzeba takiego spotkania z duchownym lub inną osobą dorosłą, powinien on zatroszczyć się o jego transparentność.

7) Zabrania się częstowania podopiecznych alkoholem, papierosami, środkami psychoaktywnymi oraz tolerowania ich używania. Również personel sprawujący opiekę nad dziećmi nie może być pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych.

8) W pracy z dziećmi duchowni oraz świeccy powinni używać środków, języka i metod adekwatnych do wieku dzieci. Takie same zasady powinny obowiązywać w świecie wirtualnym. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów zawierających przemoc oraz treści o charakterze seksualnym lub moralnie wątpliwych.

9) Wszystkim przysługuje prawo do prywatności. W szczególny sposób prawo to winno być respektowane w takich miejscach jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. W wymienionych wyżej miejscach nikt nie może ingerować w prywatność dzieci/osób bezbronnych. W żadnym wypadku nie wolno wykonywać im zdjęć ani nagrywać. Należy także zadbać o to, by zdjęć i filmów nie robili sobie nawzajem sami.

10) Nikt nie może wyręczać dzieci lub osób bezbronnych ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile są oni w stanie wykonać te czynności samodzielnie. Jeżeli sami, ze względu na wiek albo własne ograniczenia, nie są w stanie wykonać tych czynności samodzielnie, pomocy powinni udzielać świeccy, najlepiej tej samej płci.

11) Jeżeli dobro dziecka wymaga indywidualnego spotkania z członkinią wspólnoty zakonnej, spotkanie to nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Informacja o czasie i miejscu spotkania winna być przekazana innym osobom zamieszkującym w domu zakonnym. W razie możliwości siostra przeprowadzająca tego rodzaju spotkanie powinna zatroszczyć się o transparentność (przeszklone drzwi lub ściany pomieszczenia, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, otwarte drzwi itp.).

12) Zaleca się unikania składania wizyt w pokojach dzieci. Miejsca te nie są również właściwym środowiskiem do odbywania przez osoby dorosłe rozmów z dziećmi. Należy bezwzględnie unikać wysyłania lub zapraszania z jakiegokolwiek innego powodu dzieci do pomieszczeń prywatnych.

13) Wszelkie podejrzenia dotyczące nieodpowiednich zachowań sióstr i współpracowników wobec dzieci są bezzwłocznie wyjaśniane.

ZAŁĄCZNIK NR 3A

**OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ
ZE STANDARDAMI OCHRONY DZIECI**

Ja, ...

(imiona i nazwisko)

legitymujący(-a) się dowodem osobistym/paszportem o nr ..... oświadczam,
że zapoznałem się ze *Standardami ochrony dzieci* w Zgromadzeniu Córek Maryi Wspomożycielki
(Siostry Salezjanki) Dom zakonny w Częstochowie i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

miejsowość, data

imię i nazwisko (czytelny podpis)

ZAŁĄCZNIK 4

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Ja niżej podpisany/a oświadczam, że:

1. Posiadam obywatelstwo innego państwa niż Rzeczypospolita Polska: tak/nie*.
2. Jeśli odpowiedź brzmi „tak” to proszę wpisać państwo .....
3. W ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/nie zamieszkiwałem w innych państwach*.
4. Proszę wpisać państwo/ państwa:

.....

5. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi: tak/nie*
6. Do oświadczenia załączam informację z rejestru karnego tego/tych państw, gdyż państwo to nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi : tak/nie*.
7. Oświadczam, że prawo państwa ..... nie przewiduje sporządzenia informacji z rejestru karnego: tak/nie*.
8. Oświadczam, że w państwie ..... nie prowadzi się rejestru karnego: tak/nie*.
9. Oświadczam, że nie byłem prawomocnie skazany w państwie .....za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem się takich czynów zabronionych, oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
10. Oświadczam, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenia podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu Karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia **.

.....
 miejscowość, data

.....
 imię i nazwisko (czytelny podpis)

*niepotrzebne skreślić

**art. 233 KK [Fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy,

2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK NR 5

NOTATKA SŁUŻBOWA

Z PRZYJĘCIA ZGŁOSZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA

1. Data i godzina zgłoszenia	
------------------------------	--

2. Dane dziecka, którego dotyczy zgłoszenie	
3. Dane osoby zgłaszającej (jeśli nie było to dziecko)	
4. Forma krzywdzenia, miejsce, okoliczności towarzyszące	
5. Świadkowie	
6. Podjęte działania przed przekazaniem zgłoszenia osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji	

.....

data, imię i nazwisko (czytelny podpis)

KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko dziecka		
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba składająca zawiadomienie o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis działań podjętych przez wychowawcę, pedagoga, psychologa (przed rozpoczęciem interwencji)	Data	Działanie
5. Spotkania z rodzicami dziecka	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	a) Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa b) Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego/rodziny c) Inny rodzaj interwencji. Jaki?	
7. Dane dotyczące zgłoszenia krzywdzenia (nazwa organu, do którego zgłoszono krzywdzenie, data zgłoszenia)		
8. Wyniki zgłoszenia interwencji: (działania organów wymiaru sprawiedliwości, o ile dom zakonny otrzymał informacje)	Data	Działanie

**NOTATKA ZE SPOTKANIA/ROZMOWY Z RODZICAMI I/LUB INNYMI OSOBAMI
MAJĄCYMI WIEDZĘ O INCYDENCIE/ZDARZENIU**

DATA: ..... GODZINA:

..... MIEJSCE:

.....

.....

FORMA SPOTKANIA/ROZMOWY: .....

UCZESTNICY SPOTKANIA

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

(imię, nazwisko i podpis osoby)

TEMAT SPOTKANIA/ROZMOWY:

.....
.....
.....

PRZEBIEG SPOTKANIA/ROZMOWY:

.....
.....
.....
.....
.....

USTALENIA I WNIOSKI:

.....
.....

.....

podpis osoby prowadzącej spotkanie

REJESTR ZDARZEŃ PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA DZIECKA

LP.	IMIĘ I NAZWISKO DZIECKA	DATA I MIEJSCE INTERWENCJI, OSOBA INTERWENIUJĄCA	RODZAJ KRZYWDZENIA, OSOBA KRZYWDZĄCA LUB PODEJRZANA O KRZYWDZENIE MAŁOLETNIEGO	ZASTOSOWANE PROCEDURY I FORMY POMOCY MAŁOLETNIEMU	POWIADOMIONE OSOBY, INSTYTUCJE, ORGANY ZEWNĘTRZNE	UWAGI	PODPIS DYREKTORKI

PLAN WSPARCIA UDZIELANEGO DZIECKU

IMIĘ I NAZWISKO DZIECKA, DATA URODZENIA		
DATA SPORZĄDZENIA PLANU WSPARCIA		
POWÓD / PODSTAWA (FORMA KRZYWDZENIA) UDZIELANEGO WSPARCIA		
OSOBA/Y OPRACOWUJĄCE PLAN WSPARCIA DZIECKA		
ZAPLANOWANE DZIAŁANIA WOBEC DZIECKA	DATA/OKRES	DZIAŁANIE, FORMY
ZAPLANOWANE DZIAŁANIA WOBEC RODZICÓW/OPIEKUNÓW	DATA/OKRES	OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, SPOTKAŃ, FORMY
EWALUACJA / OCENA SKUTECZNOŚCI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ		

Podpisy członków zespołu: .....

.....

Podpis dyrektorki: .....

Oświadczenie o udostępnieniu danych w związku z weryfikacją osoby w RSPTS

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich przed zatrudnieniem lub dopuszczeniem osoby do jakiejkolwiek działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi **organizator ma obowiązek sprawdzić, czy osoba nie figuruje w Rejestrze Sprawców Przepstępstw na Tle Seksualnym.**

W związku z tym **oświadczam, że nie przedstawiłem stosownego zaświadczenia RSPTS** do wglądu w celu weryfikacji mojej osoby przez organizatora, stąd dla realizacji powyższego obowiązku **udostępniam niezbędne dane:**

Numer PESEL .....

imię i nazwisko .....

nazwisko rodowe .....

imię ojca .....

imię matki .....

data urodzenia .....

.....

miejsowość, data

.....

imię i nazwisko (czytelny podpis)

OŚWIADCZENIE O ZOBOWIĄZANIU OSOBY DO ZACHOWANIA TAJEMNICY

Ja,

.....
.....

(imiona i nazwisko)

zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy i nie rozpowszechniania, w jakiegokolwiek formie, wszystkich dostępnych mi informacji dotyczących członków wspólnoty wychowawczej działającej przy Zgromadzeniu Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Dom zakonny w Częstochowie, a także dzieci i młodzieży, którzy są uczestnikami jej zadań statutowych. Moje zobowiązanie odnosi się do ich danych osobowych, jak i wszelkich informacji między innymi, dotyczących ich sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, prawnej.

Moje zobowiązanie odnosi się do wszystkich informacji, w których posiadanie wejdę na wszelkich nośnikach, bez względu na sposób ich przekazania. Dotyczy zarówno czasu trwania mojej współpracy ze Zgromadzeniem, niezależnie od formy tej współpracy, jak i po jej zakończeniu.

.....

miejsowość, data

.....

imię i nazwisko (czytelny podpis)

OŚWIADCZENIE ORGANIZATORA SPOTKANIA

Działając w imieniu organizatora spotkania dla dzieci, tj.

.....
.....

(wpisać pełną nazwę organizatora wraz z danymi adresowymi)

organizowanych w dniach od ..... do

.....

W.....

.....

.....

(wpisać dane miejsca, w którym odbywa się spotkanie)

oświadczam, że organizator posiada wszelkie zgody i dokumenty wymagane przepisami prawa na wyjazd z osobami niepełnoletnimi, w tym w szczególności pisemnymi zgodami udzielonymi przez rodziców lub opiekunów prawnych małoletnich*.

.....
miejsce, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

* Podstawa prawna oświadczenia: Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. 2023 poz. 1304 z późn. zm.).

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI W DOMU ZAKONNYM (WERSJA DLA DZIECI)

Nasz dom zakonny jest miejscem, gdzie staramy się zapewnić wszystkim gościom, a zwłaszcza dzieciom i osobom bezbronny, bezpieczeństwo. Kierując się wartościami wpływającymi z Ewangelii oraz wymogami aktualnego prawa, troszczymy się o postawę szacunku i życzliwości wobec każdego człowieka.

Z zasadami bezpiecznych relacji „dziecko – dziecko” oraz „dorosły – dziecko” jest zapoznany cały personel naszego domu, aby mógł na każde niewłaściwe zachowanie lub jakąkolwiek przemoc umiejętnie i szybko reagować. Wszyscy pracownicy i goście przebywający w naszym domu i poza nim powinni przestrzegać opisanych zasad, zarówno w kontakcie bezpośrednim, jak i wirtualnym.

1. Równe traktowanie i szacunek dla każdej osoby:

- 1) traktuj innych tak, jak chcesz, aby Ciebie traktowano;
- 2) pamiętaj, że każda osoba jest kimś wyjątkowym i szczególnie obdarowanym przez Boga. Należy się jej szacunek i troska o jej dobro;
- 3) jesteś zaproszony, by szanować innych, ale masz też prawo oczekiwać, że także inni uszanują Ciebie;
- 4) bądź tolerancyjny – szanuj odmienny wygląd, przekonania i poglądy innych;
- 5) zachowaj otwartość i życzliwość dla wszystkich osób, nawet jeśli nie należą do grona twoich przyjaciół. Nie wykluczaj nikogo ze wspólnych rozmów i działań.

2. Zasady komunikacji między rówieśnikami:

- 1) zachowuj życzliwość i szacunek wobec każdego rówieśnika;
- 2) pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, o ile nie naruszają one dobra innych osób;
- 3) słuchaj innych, gdy mówią, nie przerywaj im, gdy się wypowiadają;
- 4) w rozmowie nie używaj słów raniących czy wulgarnych;
- 5) pamiętaj, że grzeczność zawsze jest dobra i pomocna;
- 6) pytaj o zgodę na każdy kontakt fizyczny (przytulenie, pogłaskanie, dotyk).

3. Szacunek dla cudzej własności i prywatności:

- 1) szanuj rzeczy osobiste innych osób;
- 2) jeśli chcesz pożyczyć od kogoś jakąś rzecz, najpierw o to zapytaj. Nie zabieraj rzeczy innych bez ich wiedzy i zgody;
- 3) każda osoba ma prawo do prywatności, nie przeglądaj prywatnych rzeczy innych bez ich aprobaty;
- 4) nie rób zdjęć, nie nagrywaj ani nie rozpowszechniaj wizerunku innych osób bez informowania ich o tym;
- 5) jeśli inna osoba potrzebuje chwili samotności, uszanuj to.

4. Zakaz stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie:

- 1) pamiętaj, że w każdej sytuacji i relacji, czy to z osobą dorosłą czy rówieśnikiem, masz prawo oczekiwać szacunku i nietykalności, nikt nie może Cię krzywdzić czy przekraczać granic Twojej intymności;
- 2) nie stwarzaj sytuacji, w których ktoś obok czułby się celowo pomijany, poniżany lub izolowany;
- 3) nie stosuj przemocy fizycznej. Szturchanie, popychanie, kopanie czy siłowe przytrzymywanie drugiego nie są dobre;
- 4) szanuj intymność swoich rówieśników. Nigdy nie dotykaj ich w sposób, który może być uznany za zawstydzający lub niewłaściwy;
- 5) nikogo nie obmawiaj, nie ośmieszaj, nie zawstydzaj, nie upokarzaj, nie lekceważ i nie obrażaj;
- 6) nie zwracaj się w sposób wulgarny lub obraźliwy do innych;
- 7) pamiętaj, żarty są wtedy żartami, kiedy nikt z ich powodu nie cierpi. Jeśli tak jest, natychmiast zakończ taką formę zabawy;
- 8) nie narażaj siebie lub innych osób na sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu.

5. Szacunek w kontaktach internetowych:

- 1) szanuj innych i traktuj ich tak, jak chcesz, by traktowali Ciebie – dotyczy to również Twojej aktywności w sieci. Po drugiej stronie ekranu jest drugi człowiek;
- 2) uważaj na to, co piszesz i publikujesz w Internecie. W świecie wirtualnym łatwo o wzajemną niechęć, a krzywdzić można też na odległość złym słowem lub obrazem;
- 3) nie udostępniaj kontaktów innych osób (telefonicznych, mailowych) bez ich zgody;
- 4) dbaj o dobry wizerunek w sieci i swój i innych – nie publikuj swoich danych oraz zdjęć i filmów ośmieszających innych. Szanuj ich prywatność; nie stosuj obrażających

i agresywnych komentarzy oraz reaguj, gdy zauważysz, że ktoś jest poniżany w Internecie. Nie przesyłaj dalej ośmieszających wiadomości. Zgłoś takie działania swoim wychowawcom lub opiekunom;

- 5) nie prowokuj innych do niepotrzebnych kłótni i sam lepiej ich unikaj, bo to nie jest dobry sposób na rozmowę;
- 6) nie wysyłaj wiadomości, podszywając się pod dane innych osób;
- 7) jeżeli zauważysz, że ktoś nie wylogował się ze swojego konta, nie wykorzystuj tej sytuacji do działań, które przyniosłyby mu szkodę, ale życzliwie poinformuj go o jego nieuwadze;
- 8) pamiętaj, że groźby, pomówienia, nawoływanie do nienawiści, prześladowanie, ośmieszanie w Internecie mogą być karalne. Twoje działania w sieci nigdy nie są anonimowe.

6. Sposoby pokojowego rozwiązywania konfliktów:

- 1) w przypadku nieporozumień czy kłótni spróbuj zachować spokój. Powiedz otwarcie, co przeżywasz i co według Ciebie może być przyczyną trudności;
- 2) słuchaj tego, co mówi druga osoba, jakie są jej odczucia, czego ona oczekuje;
- 3) upewnij się, czy dobrze zrozumiałeś Twojego rozmówcę;
- 4) wspólnie wymyślcie rozwiązanie, które będzie dobre dla obu stron;
- 5) jeśli nie uda się Wam rozwiązać konfliktu, zawsze możesz poprosić o pomoc wychowawcę lub inną zaufaną osobę;
- 6) nie bądź obojętny, gdy komuś dzieje się krzywda, zawsze poinformuj o tym opiekuna grupy.

7. Gdzie i kiedy szukać pomocy?

W sytuacji gdy:

- 1) w naszym domu lub poza nim doświadczasz przemocy ze strony osoby dorosłej lub rówieśnika;
- 2) gdy czujesz, że ktoś przekracza granice Twojej intymności lub coś na Tobie wymusza, choć Ty tego nie chcesz;
- 3) jesteś świadkiem, że ktoś inny jest krzywdzony;
- 4) widzisz lub odczuwasz, że dzieje się coś niepokojącego i zagrażającego;
- 5) przeżywasz trudne chwile.

Nie zostawaj z tym sam/a. Możesz znaleźć wsparcie. Blisko Ciebie są osoby, które będą umiały Ci pomóc.

Osoby, do których zawsze możesz się zwrócić o pomoc:

Możesz też szukać wsparcia poza naszym domem.

Ważne telefony i miejsca, gdzie możesz znaleźć pomoc:

800-12-12-12 – całodobowy Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka;

116-111 – całodobowy telefon zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę;

112 – numer alarmowy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia.